

Socialnämnden

Riktlinje för bostadssociala insatser

Beslutat datum:	SN 2025-12-16 § 94
Gäller från datum:	2026-01-01
Beslutat av:	Socialnämnden
Ansvarig:	Socialförvaltningen, Individ- och familjeomsorgen
Diarienummer:	SN 2025-00147
Giltighetstid:	Tills vidare
Ersätter tidigare beslut:	SN 2024-11-19 § 91

Styrdokument i Haninge kommun

Program – antas av kommunfullmäktige

Ett program anger den politiska viljeinriktningen inom ett särskilt prioriterat område och fastställer, på strategisk nivå, strategier för hur viljeinriktningen inom området ska förverkligas. Antalet program ska vara begränsat. Program ska ha en giltighetstid.

Policy – antas av kommunfullmäktige

En policy uttrycker politikens värdegrund och förhållningssätt. Policyer talar om vad kommunen vill uppnå inom ett specifikt område, men tar inte ställning till utförande eller metoder. Policyer ska ha en giltighetstid.

Strategi – antas av kommunstyrelsen eller nämnd

En strategi anger strategiska åtgärder för den politiska viljeinriktningen. Strategier kan ange vem som ansvarar för att åtgärder genomförs, när de ska vara genomförda samt vilka prioriteringar som ska göras. Strategier ska ha en giltighetstid.

Riktlinje – antas av kommunstyrelsen eller nämnd

En riktlinje anger ramar för handlingsutrymmet i en viss fråga och säkerställer korrekthet och kvalitet. Riktlinjer preciserar hur andra styrdokument eller lagstiftning ska uppnås. Riktlinjer behöver inte ha en giltighetstid.

Anvisning/rutin – antas av ansvarig direktör/chef

En anvisning eller rutin verkställer politisk vilja eller lagstiftning genom att konkret ange hur uppgifter ska göras. De besvarar ofta frågor om vad, när, var, hur och av vem. Kommundirektör fattar beslut om anvisningar och rutiner som riktar sig till hela koncernen. Anvisningar och rutiner behöver inte ha en giltighetstid.

Innehåll

Bakgrund och syfte	4
Riktlinje för bostadssociala insatser.....	4
Socialtjänstens arbete med bostadssociala insatser.....	4
Ett förebyggande perspektiv.....	5
Beslut om bostadssociala insatser	5
Krav vid bostadssociala insatser	5
Bostadssociala insatser i Haninge kommun	6
Akut tillfälligt boende	6
Försökslägenhet.....	6
Genomgångsbostad	6
Bostad Först.....	7
Träningslägenhet	7
Etableringsbostad.....	7
Förebyggande av välfärdsbrott.....	8
Uppföljning	8

Bakgrund och syfte

Syftet med riktlinjen är att ge vägledning samt säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i handläggningen av bostadssociala insatser. Riktlinjen beskriver viktiga delar i handläggningen av bostadssociala insatser och vilka bostadssociala insatser som tillhandahålls. Riktlinjens målgrupp är kommuninvånare över 18 år med etablerad kontakt med socialtjänsten och som uppfyller kriterierna för hemlöshet samt de specifika kraven för den sökta insatsen.

Det finns flera definitioner av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Denna riktlinje baseras på Socialstyrelsens omfattande definition av hemlöshet för personer över 18 år, som inkluderar fyra olika situationer där personer kan befinna sig, antingen kortvarigt eller under en längre period: akut hemlöshet, institutionsvistelse och stödboende, långsiktiga boendelösningar samt eget ordnat kortsiktigt boende.

Riktlinjen för bostadssociala insatser tydliggör nämndens styrning för arbetet med målgruppen i syfte att arbetet ska bedrivas effektivt och med god kvalitet.

Riktlinje för bostadssociala insatser

Socialtjänstens arbete med bostadssociala insatser

Grunden för handläggning av bostadssociala insatser regleras i nationell lagstiftning, rättspraxis samt föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen.

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Kommunallagen (2017:725)
- Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)
- Bosättningslagen (2016:38)
- Hyreslagen (Jordabalken 12 kap)
- Förordning om Etableringsinsatser (2017:820)
- RÅ 2004 ref. 130 och RÅ 1990 ref. 119

Ett förebyggande perspektiv

Socialnämnden har som mål att motverka hemlöshet och arbetar därför aktivt med att förebygga vräkningar. Personer som riskerar att bli vräkta ska erbjudas stöd för att förhindra att vräkningen genomförs. Detta stöd kan innefatta hjälp med att, i samverkan med den enskilde, ha dialog med hyresvärden om exempelvis avbetalningsplaner, förbättrad skötsel av bostaden eller annan personlig rådgivning.

Samverkan mellan olika verksamheter inom kommunen, samt med externa aktörer såsom bostadsbolag, hälso- och sjukvård och civilsamhälle, är avgörande för att insatserna ska bli effektiva och långsiktiga. Särskild vikt ska läggas vid att samordna insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), för att undvika dubbelarbete och säkerställa att individens behov möts på ett heltäckande och rättssäkert sätt.

Beslut om bostadssociala insatser

Bostadssociala insatser kan beviljas för personer över 18 år efter prövning av den enskildes behov och förutsättningar att själv ordna en bostad.

Grundprincipen är att vuxna själva ansvarar för att planera och ordna sitt boende. Det innebär att allmän bostadslöshet normalt inte ger rätt till bistånd. Socialtjänsten har skyldighet att ingripa först när den enskilde är helt bostadslös och har särskilda svårigheter att skaffa en bostad på egen hand. Bostadsbrist i Haninge kommun utgör därmed inte grund för bistånd; det är den enskildes förmåga att skaffa bostad som utreds och bedöms. Svårigheter kan exempelvis omfatta en kombination av psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, beroendeproblematik, tidigare vräkningar, social utsatthet eller skuldsättning. Faktorer som bristande språkkunskaper, låg inkomst eller nedsatt allmäntillstånd är generellt inte tillräckliga för att bevilja bistånd. I beslut som påverkar barn ska alltid barnrättsperspektivet beaktas. Föräldrar har huvudansvaret för att tillgodose barnens behov av boende.

Krav vid bostadssociala insatser

Socialtjänsten ska som huvudregel ställa krav på att den som beviljats bistånd aktivt arbetar för att skaffa ett eget boende och öka sin självständighet. Beslut om bostadssociala insatser ska därmed följas upp regelbundet. Vid uppföljningen ska även behovet av andra stödinsatser identifieras och beaktas.

Om en person som har beviljats en bostadssocial insats erbjuds ett skäligt bostadsalternativ och tackar nej utan godtagbara skäl, ska en prövning göras

för att bedöma om biståndsbehovet kvarstår. Om behovet inte längre anses föreligga, ska insatsen omprövas och avslutas.

Bostadssociala insatser i Haninge kommun

I Haninge kommun tillhandahåller socialnämnden följande bostadssociala insatser.

Akut tillfälligt boende

Vid akut hemlöshet, när en person inte själv kan ordna en sovplats för natten, kan ekonomiskt bistånd sökas för att täcka kostnaden för ett tillfälligt boende, såsom en plats i en sovsal eller ett rum på ett vandrarhem. Innan bistånd kan bli aktuellt måste dock alla andra möjligheter ha uttömts. Detta innebär att den enskilde i första hand ska vända sig till sitt privata nätverk eller använda egna medel för att undvika en akut nödsituation.

Försökslägenhet

Försökslägenhet är en insats där kommunen hyr ut en bostad i andra hand till personer med funktionsnedsättning som är i behov av boende och inte kan lösa sin situation på egen hand. En försökslägenhet är en boendeform som syftar till att ge personer möjlighet att pröva sin förmåga att bo med stöd från exempelvis boendestödjare eller kontaktperson. Den kan användas som ett led i att utreda om individen kan övergå från bostad med särskild service till ett eget förstahandskontrakt och erbjuds till personer som bedöms ha potential att klara ett mer självständigt boende. Under tiden i försökslägenheten följs individens utveckling upp regelbundet och insatserna anpassas efter behov för att främja självständighet, delaktighet och trygghet i boendet. Hyrestiden regleras av beslutet om försökslägenhet, och biståndet följs upp regelbundet med löpande bedömningar av fortsatt rätt till insatsen. Hyreslagstiftningen gäller, men besittningsskyddet avskrivs enligt en dispens beviljad av Hyresnämnden.

Genomgångsbostad

Genomgångsbostad är en tidsbegränsad insats där kommunen hyr ut en bostad i andra hand till personer som, enligt tidigare angivna kriterier bedöms vara i behov av boende och inte kan lösa sin situation på egen hand. Hyrestiden regleras av beslutet om genomgångsbostad, och biståndet följs upp regelbundet med löpande bedömningar av fortsatt rätt till insatsen. Hyreslagstiftningen gäller, men besittningsskyddet avskrivs enligt en dispens beviljad av Hyresnämnden. Boendetiden är begränsad till 2 år. I särskilda fall kan

boendetiden förlängas till maximalt 4 år. Det kan exempelvis gälla personer som är föremål för skuldsanering.

En särskild målgrupp för genomgångsbostad, utöver de allmänna kriterierna, är ungdomar över 18 år som riskerar hemlöshet efter avslutad placering. Dessa ungdomar garanteras boende så länge de fortsätter sina gymnasiestudier (upp till max 21 års ålder), men efter avslutade studier ansvarar de själva för att ordna eget boende. Ungdomarna erbjuds under boendetiden stöd i att söka eget boende. Uppsägning av bostad sker efter avslutade studier och är 1 månad från närmast liggande månadsskifte.

Bostad Först

Insatsen Bostad Först riktar sig till personer i långvarig hemlöshet i kombination med psykisk ohälsa och/eller skadligt bruk eller beroende och med en etablerad kontakt med socialtjänsten i kommunen. I många fall föreligger samsjuklighet, vilket innebär att flera problem samverkar. Målgruppen är enskilda som är motiverade att bo i en egen lägenhet, genomföra en livsstilsförändring och ta emot stöd för detta, både på kort och lång sikt.

Den enskilde tilldelas en bostad som första steg, vilket skapar en trygg och stabil boendemiljö där ytterligare stödinsatser kan sättas in. Stödet är en central del av insatsen och hjälper den enskilde att uppfylla hyreslagstiftningens krav, såsom att betala hyran i tid, vårda bostaden och visa hänsyn till grannar. Stödet är individuellt anpassat och kan innefatta hjälp att bli drogfri, leva ett brottsfritt liv eller förbättra den psykiska hälsan.

Det långsiktiga målet är att den enskilde ska kunna bo kvar på ett hållbart sätt och, efter en period av stabilt boende, ta över förstahandskontraktet. Detta ska ske inom två år.

Träningslägenhet

En träningslägenhet är en tidsbegränsad insats som riktar sig till vuxna som, på grund av beroendeproblematik, psykisk ohälsa eller allvarliga sociala svårigheter, behöver stöd från socialtjänsten för att klara av ett eget boende. Insatsen beviljas för en kort och avgränsad period och fungerar ofta som en övergång till andra, mer permanenta stödinsatser.

Etableringsbostad

Alla kommuner är skyldiga att ta emot och ordna bostad för nyanlända som anvisas av Migrationsverket. Haninge kommun erbjuder tidsbegränsade andrahandskontrakt utan besittningsrätt, så kallade etableringsbostäder. Målet

är att nyanlända så snabbt som möjligt ska lära sig språket, etablera en försörjning genom utbildning eller arbete, och hitta en egen bostad. I Haninge kommun är boendetiden begränsad till faktiskt tid i etableringsprogrammet eller, om den nyanlände är över 67 vid ankomst, förmodad etableringstid, det vill säga två år efter folkbokföringsdatum.

Förebyggande av välfärdsbrott

För att upprätthålla rättssäkerhet och tillit i handläggningen av bostadssociala insatser krävs aktiva åtgärder mot välfärdsbrott, otillåten påverkan och jäv. Bostadssociala insatser riktar sig till personer i särskilt utsatta situationer, vilket ställer höga krav på både kvalitet och kontroll i handläggningen. Det förekommer att felaktiga uppgifter lämnas i ansökningsprocessen, att folkbokföring manipuleras, eller att samordnade bedrägerier genomförs i syfte att få tillgång till boende eller ekonomiska stöd kopplade till boende.

Socialtjänsten ska därför ha tydliga rutiner för kontroll av identitet, folkbokföring, ekonomiska förhållanden och faktisk boendesituation. Det är viktigt att samverka med andra myndigheter, till exempel Skatteverket, Försäkringskassan och Polisen, vid misstanke om oegentligheter. Åtgärderna ska dock alltid stå i proportion till situationen och genomföras med respekt för individens integritet och rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen. Rättssäkra beslut och likvärdig bedömning är avgörande för att skydda de resurser som finns och säkerställa att stödet når dem som verkligen behöver det.

Uppföljning

Riktlinjen gäller tills vidare. En översyn sker årligen eller vid förändrade behov.